

ČESKÁ CENA za architekturu

Yasha Jacob Grobman

„Architektura má pro současnou společnost naprosto zásadní význam.“

Hlavní cena

Letošním vítězem je rekonstrukce paláce hradu Helfštýna od atelieru-r.

Výzvy severu

„Jsem osamělý střelec,“ říká architekt Ústeckého kraje Ondřej Beneš.

MÁME ŘEŠENÍ PRO KAŽDÝ PROJEKT

PREFA HLINÍKOVÉ STŘEŠNÍ A FASÁDNÍ SYSTÉMY

produkt: PREFALZ
barva: P.10 antracitová
objekt: chalupa v Krušných horách
architekt: NEW HOW architects, Praha
realizace: Tomáš Padevět, Dvůr Králové nad Labem

WWW.PREFA.COM

Jan Kasl
předseda České komory architektů

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

do 6. ročníku České ceny za architekturu bylo na jaře letošního roku přihlášeno 170 architektonických děl realizovaných převážně v letech 2019–2020. I letos se potvrzuje, že důležitým tématem výstavby v Česku je bydlení – rodinné a bytové domy, rezidenční komplexy, chaty i chalupy tvoří dvě pětiny přihlášených děl.

Česká cena za architekturu nerozděluje ani letos stavby do kategorií, ale hledá jejich kvalitu bez ohledu na výši investičních nákladů či prestiž funkce. Potvrzuje, že kvalitu prostředí, v němž se každodenně pohybujeme a žijeme, netvoří většinou výjimečné a extravagantní stavby, ale veřejný prostor měst a obcí ovlivňující bytové a rodinné domy, veřejné stavby a kvalitní urbanistické a krajinářské zásahy. V soutěži mohou uspět i stavby výjimečné svým účelem nebo formou, vždy však originální a vycházející z regionálního kontextu, nekopírující módní trendy a vzory. Porotci tak odpovídají i na naše vlastní pochybnosti o domácí produkci ve srovnání se zahraničními realizacemi, stejně jako na občas se objevující výhrady k znevýhodnění velkých staveb, jejichž tvůrci musí projít složitými povolovacími procesy a splnit nesnadná kritéria zadavatelů či developerů.

Stejně jako v uplynulých ročnících vybrala počátkem května v on-line zasedání sedmičlenná mezinárodní porota nejprve 30 nominovaných děl, která jsme představili na svatojánském nominačním večeru v Libčicích nad Vltavou. V prvním zářijovém týdnu pak všichni porotci navštívili nominované stavby a vybrali finalisty i vítěze. Hlavní cenu získala výjimečná rekonstrukce renesančního paláce hradu Helfštýna od atelieru-r, vedeného architektem Miroslavem Pospíšilem.

Všechny nominované a oceněné stavby budou vystaveny v pražském Centru architektury a městského plánování – CAMP a na řadě dalších výstav v průběhu příštího roku po celé republice. Jsem si jist, že poslouží jako inspirace dobrých příkladů z praxe pro veřejnost i obecní samosprávy.

ČESKÁ CENA ZA ARCHITEKTURU – PŘÍLOHA HOSPODÁŘSKÝCH
NOVIN, 9. 11. 2021 • Ředitel speciálních projektů Aleš
Mohout • Art director Jan Vyhnanek • Vedoucí speciálního
obsahu Jan Záluský (jan.zaluský@economia.cz) • Editor Tomáš
Wehle (tomas.wehle@economia.cz) • Layout Jan Stejskal •
Grafika Martin Impseil • Adresa redakce Pernerova 673/47,
186 00 Praha 8 • Tisk Walstead Moraviapress s.r.o.,
Břeclav • Samostatně neprodejné • <http://www.hn.cz> •
ISBN 978-80-85378-64-1

Rozhovor

06–08

„Úroveň provedení staveb je v Česku na velmi vysoké úrovni,“ říká předseda letošní poroty, izraelský architekt Yasha Jacob Grobman.

Vítěz

10–11

V rekonstruovaném paláci hradu Helfštýna vznikla atraktivní prohlídková trasa, seznamující i s okolím díky novým vyhlídkám.

Nominace

20–23

Prohlédněte si prestižní třicítku děl nominovaných na Českou cenu za architekturu.

Rozhovor

32–34

„Výzvy severu jsou neuvěřitelné,“ říká v rozhovoru městský architekt Děčína a první architekt kraje Ondřej Beneš.

CENA

Česká komora architektů vyhlásila šestý ročník České ceny za architekturu. Soutěžní přehlídky se mohou zúčastnit jednotlivci nebo kanceláře s projekty realizovanými na území Česka a dokončenými v posledních pěti letech. Do letošního ročníku bylo přihlášeno celkem 170 děl. Porota v létě nominovala 30 děl do užšího výběru. Z tohoto poté vybrala sedm finalistů, z nichž vzešel držitel hlavní ceny.

Díla nejsou posuzována v rámci žádných kategorií, udělena je jedna hlavní cena, označení finalista a nově také dvě čestná uznání. Finalisté a laureáti cen za výjimečný počin a ceny partnerů byli představeni na slavnostním galavečeru, který se uskutečnil 8. listopadu ve Foru Karlín v Praze.

CÍLE

Důkladné zmapování architektury

Akademie České ceny za architekturu, více než 300 akademiků z řad architektů, publicistů a kritiků architektury, měla možnost aktivně vyhledávat zajímavé stavby a realizace a podnítit jejich přihlášení do soutěže.

Celoroční přísun architektury

Stěžejním motivem soutěžní přehlídky je prezentace architektury široké veřejnosti. Z tohoto důvodu ocenění během roku provázela řada doprovodných akcí ve všech regionech Česka.

Prostor pro nové tváře

Česká komora architektů si současně klade za cíl z České ceny za architekturu vybudovat prestižní, nikoliv však elitní ocenění. Z tohoto důvodu cena zavedla už od prvního ročníku nulový poplatek za registraci do soutěže. Vyhlašovatel soutěže si od tohoto kroku slibuje zejména přístup mladých architektů a začínajících ateliérů.

Nezávislá mezinárodní porota

Pro šestý ročník ceny se opět podařilo získat sedm erudovaných zahraničních expertů, kteří hodnotili díla českých kolegů. V čele poroty jako předseda usedá izraelský architekt, aktuálně působící v akademické sféře, Yasha Jacob Grobman.

Česká komora architektů je samosprávným profesním sdružením s přeneseným výkonem státní správy. Nese odpovědnost za profesionální, odborný a etický výkon profese architektů v Česku. Od roku 2015 je oficiálním připomínkovým místem pro zákony, právní úpravy a předpisy, které se týkají profese architekta. ČKA se podílí na propagaci české architektury, pořádá i řadu akcí či oborových ocenění zaměřených na veřejnost: Česká cena za architekturu, Pocta ČKA, Přehlídka diplomových prací a další.

www.ceskakcenaazaarchitekturu.cz, www.cka.cz

POROTA

Yasha Jacob Grobman

Izrael

Izraelský technologický institut Technion, Haifa

Ve své akademické práci se specializuje na potenciál digitálního modelování v procesu navrhování a také na udržitelnost v architektuře. Kromě akademické práce má na svém kontě řadu realizací: Porterovu školu environmentálních studií v Tel Avivu (2014), střední školu Mevo'ot Jam (2014) či sociálně-právní školu Spitzer-Salant (2007).

Bart Brands

Nizozemsko

Karres en Brands

Krajinářský architekt a urbanista je zakladatelem a ředitelem architektonické kanceláře Karres en Brands. Má zásadní podíl na návrzích Federation Square v Melbourne, Kobmagergade v Kodani, Naeheden v dánském Hedehusene či hřbitova De Nieuwe Ooster v Amsterdamu.

Eduardo Cadaval

Mexiko/Španělsko

Cadaval & Sola-Morales

Původem mexický architekt a urbanista, hostující profesor na Škole architektury v Barceloně, ETSAB a UPC. Ateliér Cadaval & Sola-Morales dokončil desítky projektů realizovaných v USA, Španělsku i Mexiku, mimo jiné TDA House či apartmánové bydlení Cordoba-Reurbano v Mexiku.

Irakli Eristavi

Slovensko

zerozero

Slovenský architekt narozený v Gruzii působí ve vlastním studiu zerozero v Prešově. Z jeho realizací zmiňme obnovu košických kasáren na Kulturpark, náměstí Centrum v Prešově, projekt Bytových domů CMYK v Prešově nebo pěší a cyklistickou lávku přes řeku v Popradě.

Antonio Longo

Itálie

Ubi studio

Architekt, urbanista, teoretik a kritik působí s Alessandrem Alim ve vlastním ateliéru Ubi studio v Miláně. Vedle toho je profesorem na Milánské polytechnice. Ubi studio se podílí hlavně na zakázkách pro veřejnou sféru a má na kontě řadu urbanistických a krajinářských projektů.

Balázs Marián

Maďarsko

gereben marian architects

Maďarský architekt Balázs Marián se věnuje praxi ve vlastním budapeštském ateliéru gereben marian architects a vyučuje na Univerzitě umění a designu Moholy-Nagyho v Budapešti. Z jeho realizací je třeba zmínit zejména vinné terasy a lázně v Egeru (2013), návrh nového centra městečka Gyermely včetně realizace tamní radnice (2019) nebo administrativní objekt Ferrum v Budapešti (2018). V roce 2019 získal za svoji práci nejvyšší maďarské profesní ocenění, Cenu Miklóse Ybla.

Peter Veenstra

Nizozemsko

LOLA Landscape Architects

Krajinářský architekt je spoluzakladatelem ateliéru LOLA Landscape Architects, který působí v Nizozemsku a také v Číně. Vede řadu mezinárodních projektů a spolupracuje na soutěžních návrzích. Z projektů lze zmínit například krajinářský návrh Světového kampusu společnosti Adidas v Německu (2020), les a sportoviště Guang Ming o rozloze 600 hektarů v čínském Šen-čenu (2020) či park Groot Vijversburg v nizozemském Tytsjerku (2015).

Když tu stavbu vidíte, něco se ve vás stane

P

ět dní objížděla soutěžní porota složená ze světových architektů stavby a realizace, jež se dostaly mezi třicítku nominovaných České ceny za architekturu. Posuzovali různé typy projektů, od revitalizace náměstí, přestavby menzy přes rodinný dům až po sportovní halu či přestavbu památky. Kromě sociálního dopadu, propracovanosti detailů nebo zasazení do prostředí bylo důležitým kritériem i něco, co se těžko popisuje. „Je to pocit, že vás stavba vezme za srdce,“ říká Yasha Jacob Grobman, děkan Fakulty architektury a městského plánování na Izraelském technologickém institutu Technion v Haifě a předseda poroty České ceny za architekturu.

Co si myslíte o letošních soutěžních dílech?

Jsem velmi nadšený. Viděl jsem totiž skupinu staveb, z nichž každá je jiného typu. Hned

„Architektura má pro současnou společnost naprosto zásadní význam. My jako architekti jsme zodpovědní za čtyřicet procent světového průmyslu,“ říká uznávaný izraelský akademik **Yasha Jacob Grobman**, předseda letošní poroty České ceny za architekturu.

od začátku jsem věděl, že v porotě budeme mít s posuzováním těžkou práci. Že bude složité rozhodnout, který ze všech těch aspektů, jež máme posoudit, má mít největší váhu. Skupina nominovaných byla skutečně různorodá: skládala se z renovací, rodinných domů, je tam kostel, výstavní prostory, vyhlídkové věže nebo akademické budovy. Každá z těchto budov je jiná a pracuje s rozdílným architektonickým přístupem.

Vítězem se stala rekonstrukce paláce hradu Helfštýna. Je to docela překvapující, jde o renesanční palác, který nyní doplňují soudobé moderní architektonické prvky. Proč vyhrál právě tento projekt?

Když jsme posuzovali všechny finalisty, každý z členů poroty promluvil o tom, jak moc daná stavba naplňuje kritéria, jež on považuje za důležitá. Takže jsme říkali třeba: Já bych chtěl, aby stavba měla co největší sociální dopad. Nebo: Já bych chtěl, aby měla pěkně zpracované detaily. Nebo: Mně záleží na propracovanosti celkového konceptu. Nakonec bylo jasné, že každý z nás upřednostňuje něco jiného a že se možná budeme přít. Ale tahle vítězná realizace splňuje všechna kritéria zároveň. Bude mít velký dopad na veřejnost, protože lidé přijdou na prohlídku toho hradu, naučí se něco o historii a pak půjdou krásnou, do detailu zpracovanou soudobou architekturou, vzniklou díky přestavbě. Architekti, kteří za přestavbou stojí, měli výborně propracovanou vizi s vlastní architektonickou hodnotou.

Která všechna kritéria hrála při posuzování roli?

Kromě sociálního dopadu, který jsem už zmínil, je to například vliv na architektonický diskurz ve světě a v Česku. Tedy jak moc je dané dílo významné pro svůj obor, co nového architektuře přináší. Stejně tak se posuzuje architektonický koncept, tedy úroveň umění, která je do něj vtisknuta. Je to například míra propracovanosti detailů, výběr materiálů a tak dále. Stejně tak je kritériem komplexnost dané stavby, jestli pracuje s nějakým programem, zda přináší řešení určitých problémů. Nesmíme zapomínat, že tohle je národní cena, takže vítězný projekt by měl být něco víc než malé dílo regionálního významu. Také jsme měli v porotě dva krajinné architekty, tudíž urbanistické zapojení stavby do jejího okolí a do krajiny kolem byl také jeden z posuzovaných aspektů. Rovněž jsme brali v úvahu, kolik úsilí a architektonické práce na danou stavbu její tvůrci vynaložili. Stejně tak důležitou roli hrálo kritérium, které je ale těžké vysvětlit: co ve vás ta stavba vzbuzuje. Jestli vás takzvaně bere za srdce, zda ve vás probouzí výjimečný pocit. Je to pocit, který získáváte poté, co jste viděli mnoho architektonických projektů. Nemusí to být láska na první pohled, ale když vidíte něco výjimečného, prostě to víte. Něco se ve vás stane.

“

Celková úroveň provedení staveb je v Česku na velmi vysoké úrovni, především když ji porovnáte se státy Středo-moří.

Porterova škola environmentálních studií v Tel Avivu (2014). Yasha J. Grobman, Nir Chen a Yossi Cory.

Foto: Shai Epstein

A vítězný hrad Helfštýn tohle kritérium naplňoval?

Ano. A nechytil za srdce jenom mě. Když jsme hrad navštívili, bylo celkem jasné, že okouzlit všechny členy poroty. Představuje také významnou architektonickou příležitost, protože hradů takových rozměrů a významu v Česku moc není. Obdivovali jsme, jak vysoké úrovně tahle rekonstrukce dosáhla.

Které z dalších děl vás zaujalo?

Určitě musím zmínit vyhlídku Špička na Malém Špičáku v Jizerských horách. Vyhlídky jsou v architektuře velmi specifická disciplína. Nepotřebují příliš úsilí, ale vyvolávají velký efekt. Stejně tak mě hodně zaujaly Momenty dějin (Chodba propojující starou a novou budovu Národního muzea v Praze. V prostorách chodby je umístěna expozice o historii české země s přírodopisnými prvky. Chodba je symbolem propojení současnosti s minulostí, pozn. red.).

Brali jste také v úvahu, jestli stavba klade důraz na udržitelnost a ekologii?

Ano, ale díváme se na to ze širšího pohledu. Bývá běžné, že pod udržitelností budovy se většinou myslí pouze energetická efektivita. My se ale na udržitelnost díváme jako na trojúhelník. Jedním vrcholem je životní prostředí, druhým ekonomika a třetím kultura. Stavba musí být udržitelná ze všech těchto úhlů. Dám příklad: Když si postavíte super udržitelnou vilu na vrcholu vysokého kopce, musíte všechny návštěvníky na ten kopec vyvážet autem. To není příliš udržitelné, že? Posuzovali jsme také mnoho sociálních aspektů. V tom vyniká Městská hala v Modřicích v Jihomoravském kraji. Jejím kulturním významem je, že vytváří úžasný sociální prostor a mnohostranné využití pro obyvatele města, skvěle se s městem propojuje. I to máme na mysli pod pojmem udržitelnost.

Jak vypadala debata mezi členy poroty, když jste posuzovali jednotlivé projekty?

To posuzování mělo několik kroků. Nejprve jsme posuzovali díla, jež jsme viděli na videu. Mluvili jsme o tom, co vidíme, vyjadřovali jsme naše první dojmy. Říkali jsme třeba: Podívej

Yasha Jacob Grobman

předseda poroty České ceny za architekturu

Izraelský architekt narozený v Rusku je děkanem Fakulty architektury a městského plánování na Izraelském technologickém institutu Technion v Haifě.

Ve své akademické práci se specializuje na potenciál digitálního modelování v procesu navrhování a také na udržitelnost v architektuře. Aktivně je zapojen do vzdělávání nových odborníků a vědců. Vedle toho bohatě přispívá do odborných médií.

Kromě akademické práce, která u Grobmana v současné době převládá, má na svém kontě také celou řadu architektonických realizací. Jedná se ve významné míře o veřejné stavby – objekty vzdělávacích zařízení Porterova škola environmentálních studií v Tel Avivu (2014), střední škola Mevohot Yam (2014), sociálně-právní škola Spitzer-Salant (2007). Zpracoval také územní plán pro renovaci hlavního telavivského trhu Carmel Market (2013).

na tenhle nádherný prostor. Nebo: Podívej na tohle nádherné uskupení jednotlivých prvků. Pak si každý z nás ze všech projektů vybral svých šest nebo sedm favoritů. Zajímavé na tom je, že přestože stavby byly velmi různorodé, dost často jsme se ve výběru shodli. Takže nakonec byl výběr hlavních finalistů celkem jasný. Pak jsme začali o těch dílech mluvit a každý z nás vyjádřil, proč si vybral právě tento projekt a co jej na dané stavbě zaujalo. Nemluvili jsme o tom, kdo má být první nebo druhý, jen jsme si vysvětlovali, proč se právě tento počín dostal do finálního výběru. Postupovali jsme podle kritérií, která jsem už zmínil. A tohle byla velmi dlouhá diskuse, každý z členů poroty mluvil o svém oboru a o svém pohledu na danou stavbu. Pak jsme se snažili shodnout na třech projektech a dlouho jsme mluvili o tom, který mezi těmito třemi zvolit. Celé to byl dlouhý proces plný mnoha změn.

Co si celkově myslíte o současné české architektuře?

Nejsem asi dostatečně oprávněn k tomu, abych hodnotil její úroveň. Ale šel jsem se podívat na výstavu současné architektury na Pražském hradě, byla úžasně zpracovaná. Z mého pohledu cizince se současná česká architektura zdá velmi podobná jako v ostatních středoevropských zemích. Mohu ale prohlásit, že celková úroveň provedení staveb je v Česku na velmi vysoké úrovni, především když ji porovnáte se státy Středomoří. Obecně si myslím, že architektura má pro současnou společnost naprosto zásadní význam. My jako architekti jsme zodpovědní za čtyřicet procent světového průmyslu. Takovou část totiž představuje stavební průmysl. Takže to, jak navrhujeme budovy, a nemyslím tím jenom z pohledu energetiky, ale i z dalších sociálních a ekonomických aspektů, velmi ovlivňuje, jak lidé žijí a jak se chovají. Dám příklad. Zaměřujeme se jen na centra měst, nebo i na předměstí a sousedství lidí? Stavíme domy, které mají všechny byty stejné velké, nebo stavíme domy, kde je mix různých typů bytů a můžete v nich žít sami, s partnerem, s prarodiči i s velkou rodinou? Jak v konceptech měst podporujeme veřejnou dopravu, která je mimochodem v Česku na velmi dobré úrovni? Když si odpovíte na tyto otázky, uvidíte, že ar-

chitekti mají obrovskou zodpovědnost, protože právě oni mohou pomáhat řešit a posouvat důležitá sociální témata.

Žijete a učíte v Izraeli. Je nějaký rozdíl mezi současnou evropskou a mimoevropskou architekturou?

Ano, je. Evropská architektura je vyspělejší. Izrael je relativně mladá země a stále se snaží v architektuře najít svoji výrazovou identitu. Testujeme všechny možné styly. Některá místa, například Jeruzalém, samozřejmě už svou identitu mají, ale co se týče moderní architektury, spíše stále hledáme cestu. V evropských městech je většinou jen pět procent nových budov, zbytek města tvoří staré budovy. Vy v Evropě ve výsledku máte množství kulturních staveb, ke kterým se můžete vztahovat a které dávají městům nějaký kontext. V Izraeli nyní zaznamenáváme obrovský nárůst populace a ne vždycky mu stačíme. Nemáme dostatek bytů, a tak stavíme nové budovy a nová města, která ale mnohokrát nemají úplný kontext. Do určité míry tedy skutečně hledáme cestu, což ovšem nemusí vždycky být špatně, protože nám to dává svobodu invence.

Vím, že v Tel Avivu máte velký problém s dostupností bydlení, zejména pro mladé lidi. Také v Česku začíná být příliš vysoká cena vlastního bydlení velkým problémem. Jak mohou architekti přispět k jeho řešení?

Ano, Tel Aviv je nyní v extrémně těžké situaci. Ale tenhle problém teď řeší prakticky všechna větší města, i Praha. Vláda a městští urbanisté musí více dohlížet na to, jaké druhy bytů se staví. Zrovna tak musí podporovat veřejnou dopravu ve městě, aby dosáhla dobré úrovně a skutečně lidem sloužila. Například v Tel Avivu lidé musí mít auto, to ale stojí hodně peněz, které pak nezbyvají třeba na bydlení. Nedostatek malých bytů je také velký problém. Městští urbanisté by tedy měli vytvořit plány pro čtvrtě s regulovaným, nízkým nájemným a s levnými byty. Neměly by vznikat čtvrtě jen pro opravdu bohaté lidi, ale měl by to být mix všech typů bydlení. Myslím si, že izraelská vláda tomu rozumí a že se snaží tohoto stavu docílit. Je to na dobré cestě.

Sociálně-právní škola Spitzer-Salant (2007). Raquel Vert, Yasha J. Grobman a Irit Axelrod.

Foto: Amit Geron

SAPELI UNLIMITED

Za lepší místa k životu.

Ke konceptu SAPELI UNLIMITED jsme přistoupili z prostého důvodu - obdivujeme krásné prostory, v nichž se dobře žije.

Vytvoření kreativní platformy pro ty, kteří je vytvářejí, je pro nás další způsob, jak se na tomto procesu podílet.

www.sapeli-unlimited.com

Rekonstrukce paláce hradu Helfštýn

atelier-r / Miroslav Pospíšil,
Martin Karlík

Rok dokončení: 2020

Udělení první ceny projektu obnovy hradu Helfštýn bylo jednomyslné ze dvou vzájemně se doplňujících důvodů: zaprvé, projekt vyjadřuje autonomní smysl architektury jako umělecké a tvůrčí činnosti, která stavbou dává tvar prostoru. Zadruhé, projekt reprezentuje a pokud možno shrnuje bohatství, životní kvalitu, občanský smysl mnoha kvalitních architektonických prací nominovaných na letošní Českou cenu za architekturu.

Při zachování a opětovném využití hradu bylo použito několik jednoduchých a trvanlivých materiálů: beton, cortenová ocel, strukturální sklo a pro některé konstrukční prvky i nerezová ocel. Nová konstrukce a nové formy jsou zřetelně odděleny od starobylých zdí, které byly rekonstruovány díky dlouhým a složitým restaurátorským pracím. Dlažba, schodiště, mosty a parapety z cortenových plechů dávají tvar novému organismu, funkčnímu a scénografickému zařízení, které činí ruiny použitelnými a obyvatelnými. Sled vnitřních prostor a výhledů do vnější krajiny otvírá nové vztahy mezi tím, co je staré, a tím, co je nové.

Na projektu rekonstrukce je patrný precizní analytický a kritický přístup, díky němuž si autoři mohli dovolit radikální, ale zároveň citlivý vstup: kromě nutnosti zachování památky (zajištění její bezpečnosti, revizi rozvodů a technologií a sanaci prvků) umožnili autoři vznik originálně formovaných prostorů, které interpretují zároveň charakter historické památky i prvky současné moderní architektury. Prostory hradu jsou otevřené různým způsobům využití a funkcím, vznikají malebná místa a zákoutí, nejedná se o banální rekonstrukci minulosti. Zřízení se tak stává prostorem k prozkoumávání a objevování, a to prostřednictvím netriviálních

(a částečně labyrintových a nečekaných) sledů místností, průchodů, vyhlídek, otevřených oken a teras, z nichž lze krajinu a okolní území pozorovat a vnímat.

Projekt obnovy hradu Helfštýn byl oceněn nejen pro své nepřehlédnutelné kvality, ale také pro to, že reprezentuje pestré úkoly architektury a všech s ní souvisejících disciplín, které se zde společně setkávají a představují špičkovou architekturu Česka. Skutečně dobrá architektura je výsledkem kritické cesty. Vzniká vždy na základě seriózního dialogu architekta s klientem a propagátory. Je výsledkem procesu stavebních a technologických inovací. Cestou plnou získávání nových znalostí a dovedností, nikdy nekončícího výzkumu. Hledání nápadů, respektování zvyklostí a úcty k tradicím. Kvalita architektury není nikdy samolibým designem, je formou ve službách života, dnes, v minulosti i v budoucnosti. Každá z těchto kvalit architektury se spojila ve vítězně stavbě – plně se zrcadlí ve zpracovaných kovových prvcích, v kamenech, ve starobylých prostorách a jejich novém životě, který nyní proudí ve zdech hradu Helfštýn.

Helfštýn

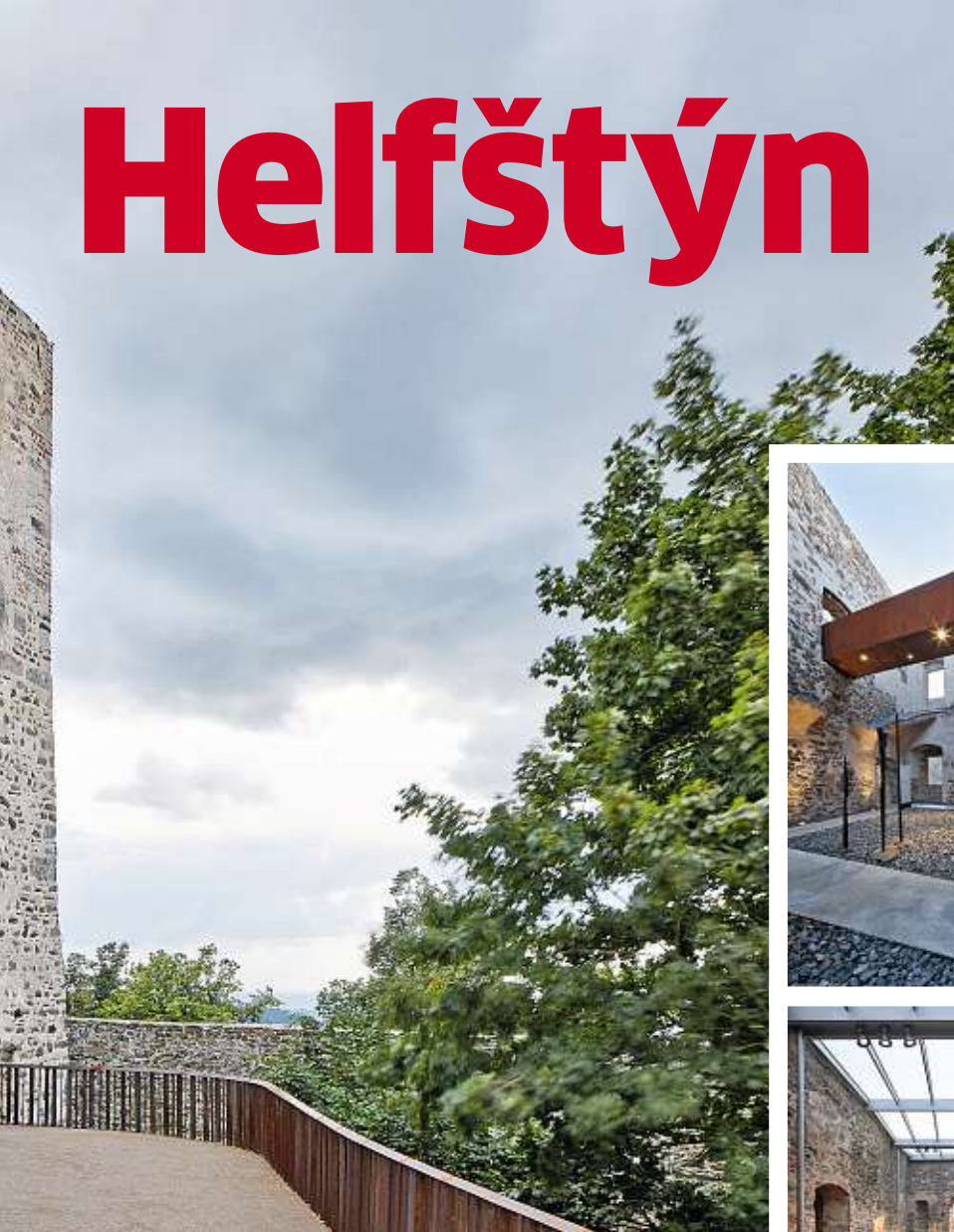
foto: BoysPlayNice

atelier-r

Na poli architektury působí už téměř 20 let. Tým v čele s architektem Miroslavem Pospíšilem se zabývá převážně moderní архитектурou a urbanismem. Cílem práce ateliéru nejsou hotové projekty, ale stavby podle těchto projektů dokončené. Snahou celého týmu je nalézt ta nejlepší řešení a ta pak společně s ostatními partnery uvádět do života.

Realizace ateliéru obdržely několik ocenění:

- v roce 2013 čestné uznání soutěže Grand Prix architektů za dostavbu Slovanského gymnázia v Olomouci;
- v nominaci České ceny za architekturu byla novostavba objektu CzechGlobe v Brně, stejně jako areál BALUO Fakulty tělesné kultury UP v Olomouci nebo budova Národního sportovního centra v Prostějově;
- v roce 2018 byla ateliéru udělena hlavní cena v kategorii novostavba Grand Prix architektů za novostavbu víceúčelového objektu Vista Optik ve Valašském Meziříčí.

Komunitní centrum Židlochovice

Jura et Consortes Pavel Jura, Pavel Steuer

Rok dokončení: 2020

Nové komunitní centrum pro Židlochovice vyvolalo mezi členy poroty živou a inspirativní diskusi. Kdyby se udělovala cena za urbanismus, byl by tento projekt jednomyslným vítězem. Porota se domnívala, že důležitým faktorem jeho úspěchu byla intenzivní spolupráce mezi klientem a architektem. Diskuse poroty se zaměřila na rovnováhu mezi urbanistickým zásahem a architektonickým provedením.

Na základě důkladné historické analýzy architekti provedli relativně zdrženlivý, ale zároveň velmi účinný zásah do městské struktury. Nejedná se o standardní přístavbu, ale o pečlivé začlenění staré radnice do nového městského prostředí a tím vytvoření nového srdce tohoto sídla. Nového srdce města, kde veřejný prostor a budova spo-

lečně tvoří jedinečný celek. Každá část veřejného prostoru má svůj zvláštní vztah k některé z budov, přičemž veřejný prostor zároveň propojuje a sceluje celý projekt. Díky bohaté paletě drobných architektonických zásahů, jako jsou schody, zelené svahy, zídky nebo třeba nový mobiliář, veřejný prostor vyzývá občany k pobytu a využití různými způsoby. Vrcholem projektu je nová „stodola“, budova a veřejný prostor zároveň, která tvoří spojení mezi hlavním náměstím a komunitní zahradou.

Zatímco stodola porotu nadchla, kritičtější přístupovala k architektonickému provedení interiéru dalších dvou budov. Jejich dispozice nepovažovala porota za zcela srozumitelné a jasné. Diskutovalo se zejména o prostorových kvalitách víceúčelového sálu. I přes tuto drobnou výtku považuje porota projekt za velmi přesvědčivý jeho celkovým pojetím a zdařilou metamorfózou této části Židlochovic. Vdechl této části města nový život. Dá se říci, že je poctou slavnému citátu Jana Gehla: „Nejdříve život, poté prostory a teprve pak budovy. Opačný postup nikdy nefunguje!“

Lazy House Zlín

Petr Janda / brainwork

Rok dokončení: 2020

Oceněný projekt, který se nachází ve svažité obytné čtvrti poskytující úchvatný výhled na město Zlín, je mimořádně kvalitním rodinným domem, a to jak z hlediska myšlenkového, tak i materiálového. V širším kontextu dům nově definuje průkopnický koncept Zlína jako baťovského města, který vznikl na počátku 20. století a který pokračuje ve vztahu mezi městem a jeho obyvateli.

Přesné umístění domu na svažitém terénu poskytuje přímý kontakt jednotlivých podlaží s přilehlými zahradními plochami, což umožňuje nezávislé, nerušené, a dokonce i vícegenerační užívání. Vnitřní prostory jsou chytře orientovány: otevírají se směrem do okolí – k městu, lesu a obloze, a přitom jsou membránami odstíněny od sousedních domů. Obytné prostory jsou světlé a průhledné, ale zároveň přívětivé.

Kryté otevřené prostory, zahrada a následně vybudovaná jemně zarovnaná a částečně krytá, jakoby „jeskynní“ terasa s bazénem a high-tech vinný sklípek jsou dobře členěné. Díky svým adekvátním reakcím na okolí slouží jako vzrušující doplňky kompozice

a usnadňují rozdílné využití uzavřených a otevřených obytných prostor a jejich vzájemné propojení. Vnitřní a vnější prostorové vazby budovy lze snadno měnit podle způsobu využití: rozšířit nebo oddělit, což dále usnadňuje kvalitní vybavení a mobilní příčky, které stírají hranice mezi přírodou a chráněným interiérem domu.

Volba materiálů je přesná a šablonovitá: minimalistické geometrické horní patro ze skla a oceli se vznáší nad zataženým objemem z cortenové oceli spodního podlaží, které je zapuštěno do svažitého terénu. Tvrdý a odolný exteriér doplňuje přívětivá atmosféra dřevem obloženého interiéru.

Městská hala Modřice

Atelier bod architekti

Jáchym Svoboda, Jakub Straka, Vojtěch Sosna

Rok dokončení: 2020

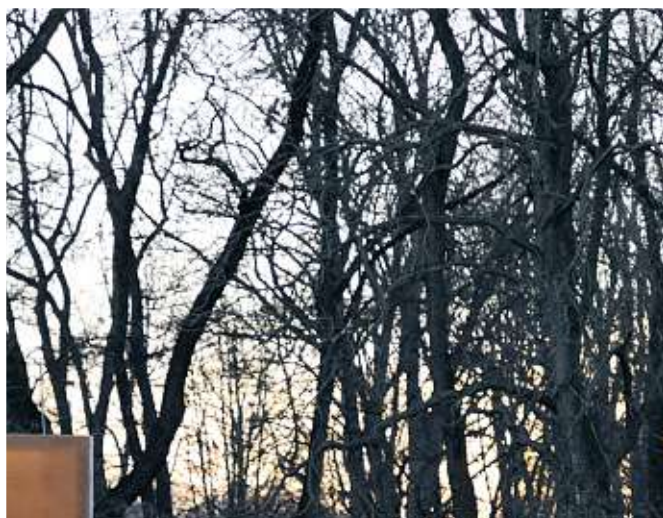
Tělocvična je silný projekt, čistě uspořádaný, tak vyzrálý, že překvapuje mladím svých autorů. Obsahuje už existující strukturu, s níž pracuje a váží si její přítomnosti ve výsledném architektonickém ztvárnění. Stavba se pokusila snížit dopad velikosti tohoto typu sportovních zařízení tím, že část svého stavebního programu zapouští do země. Zároveň otevírá svá vnitřní sportoviště do sousední zahrady. Nabízí tak možnost využívat přilehlé rekreační a piknikové plochy a organizovat různorodé venkovní aktivity.

Hlavní objem sportovního centra je rozčleněn na menší části, které jsou nejen vyznačeny na jeho bočních fasádách, ale jsou také umocněny strukturálním rytmem budovy a příležitostí rozdělit její hřiště na tři nezávislé sportovní plochy, které je možné využívat současně. Navzdory složitosti stavebního programu má budova velmi jasné a jednoduché schéma: centrální chodba začíná ve vstupní hale a odděluje prostor hřiště od tribun a společného prostoru v jejích dolní části. Uspořádat tuto provozně složitou budovu tak jednoduchým způsobem vyžaduje inteligenci i kompoziční schopnosti.

Stavba je z dostupných a trvanlivých materiálů. Sympatický je její odklon od okázalosti. Hlavními použitými materiály jsou beton, sklo a dřevo. Materiály nenáročné na údržbu, které spolu s velkými střešními světly zaručují nízkou spotřebu energie. Nízká energetická náročnost je v tomto případě samozřejmostí – u této skutečně chytré a udržitelné budovy.

Pavilon na Výstavišti

Papundekl architekti

Jan Bárta, Šimon Bierhanzl, Marek Fischer,
Jan Svoboda

Rok dokončení: 2020

Pražské Výstaviště je eklektickou směsicí architektonických stylů. Ve všední den se zdá, že množství „těžkotonážních“ staveb není v harmonii se sporadicky se vyskytujícím městským životem, který zde občas probleskuje. Jinak tomu ale je u letního pavilonu. Jeho kompozice působí jako letní vánek. Je magnetem pro uživatele parku díky jantarově zbarveným laminátovým panelům, které se na slunci rozzáří. Významu pavilonu napomáhá také dobře zvolená poloha u jedné z bran do Stromovky, kde mohou lidé spočinout v zapůjčených lehátkách nebo jen tak

posedět na zeleném trávníku. Porotu zaujala jednoduchost a účelnost pavilonu. S minimem stavebních materiálů, a tudíž i nákladů byla parku přidána maximální hodnota. Neutrální charakter modulární konstrukce a teplo sálající ze světlých harmonikových dveří prostě udávají ten správný tón a vyznačují dobrou náladu.

Lehká konstrukce bude pravděpodobně nejlépe fungovat v létě. Když jsou dveře zcela otevřené, vzniká plynulý přechod mezi interiérem kavárny přes krytou a nekrytou terasu a schody až na trávník. Minimální střešní konstrukce má jednu nevýhodu: nedokáže skrýt instalace, které na ní stojí a které se v důsledku toho dostávají do popředí možná více, než by měly.

Návrh pavilonu byl součástí většího záměru doplnit pražské Výstaviště o řadu objektů, které by byly sestaveny ze stejných modulů. Porota doufá, že kvalita tohoto prvního pavilonu přesvědčí zadavatele k výstavbě dalších plánovaných objektů.

Revitalizace Kostnického náměstí

Radmila Fingerová a Hana Špalková

Rok dokončení: 2019

Kostnické náměstí představuje citlivou přeměnu a renovaci veřejného prostoru – náměstí a parku v Praze. Projekt kladl důraz na respektování okolního urbanismu a historické zástavby, stejně jako prvků tradiční historické architektury. Zároveň ale přináší nové funkční členění, které zásadně změnilo chování prostoru a jeho potenciál. Nyní lze prostor využívat pro nejrůznější aktivity obyvatel čtvrti.

Návrh zdůrazňuje subtilnost a dekorativnost tradičních historických schodů, kamenných zdí a zábradlí a zároveň chytře propojuje stávající budovu měnirny pomocí vegetace, barev a dalších jemných a s citem volených doplňků. Na porotu udělal dojem aktivní přístup architektů k definování zadání i samotnému projektování tohoto veřejného prostoru. Včasné upřesnění zadání přispělo ke kvalitě výsledného řešení. Na porotu také zapůsobilo přijetí projektu obyvateli čtvrti. Pozitivní reakce se projevuje i tím, že se na náměstí konají různé akce a odehrávají se činnosti, do nichž se obyvatelé ochotně zapojují. Porota považovala za velmi důležité ocenit tento typ skromného projektu, který přestože neměl velký rozpočet, projevuje se velmi expresivně, reprezentuje vynikající sociální citění, představuje skvělý výběr a kombinaci materiálů a minimální, ale precizní design.

FHS UK, přestavba menzy

Kuba & Pilař architekti

Ladislav Kuba, Tomáš Pilař, Martin Klimecký

Rok dokončení: 2020

Návrh přestavby univerzitní menzy přináší nové využití původní architektonicky cenné budovy. Vychází z původního geniálního konceptu vyřezání obdélníkového otvoru uprostřed stávající budovy, čímž vzniklo atrium a nový komunikační systém. Rekonstrukce je moderní, minimalistická a do jisté míry anonymní. Spoléhá na uživatele, kteří stavbě dodají barvy a osobnější a intimnější rozměr.

Na porotu udělalo velký dojem jak řešení vnitřní dvorany, tak úroveň detailů i provedení celého projektu. Zdá se, že architektem zvolený komunikační systém a právě atrium se staly motorem pro setkávání a kreativitu, což je v akademické budově velmi důležité. Nový fasádní systém a světlík přivádějí do vnitřních prostor přirozené měkké světlo, které podtrhuje půvabnost návrhu a detailů. Kombinace hrubého pohledového betonu, dřevěných prvků a černé stěrky v interiéru vytváří příjemnou souhru mezi starým a novým a tmavým a světlým. Bylo by zajímavé zažít budovu plnou studentů a učitelů a zjistit, zda životní energie obyvatel výrazně zmírňuje chlad interiéru budovy, vytvářený minimalistickým designem a volbou barev. Porota měla pocit, že exteriéru budovy a jejímu propojení s kampusem by mohla být věnována větší pozornost. Možná se s řešením návazností počítalo až v pozdější fázi výstavby, která nebyla v této době realizována.

ČESKÁ KOMORA ARCHITEKTŮ děkuje všem partnerům
za podporu

Generální partner

Hlavní partneři

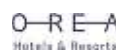
Generální mediální partner

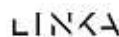
Hlavní mediální partner

Partneři

Mediální partneři

ČESKÁ KOMORA ARCHITEKTŮ
děkuje svým členům,
autorizovaným
architektům, kteří
nabídli a poskytli
pomoc rodinám a obcím
postiženým v červnu
letošního roku tornádem.

DĚKUJEME!

NOMINACE

▲ **Přístavba kanceláře ve Vysokém Mýtě**
Prokš Příkryl architekti (2019)

▲ **Rozhledna Kraličák**
Huť architektury Martin Rajniš (2019)
Hynčice pod Sušinou

▲ **Rekonverze tubusu větrné elektrárny**
ABM architekti (2020) / Nový Hrádek

▲ **Revitalizace Kostnického náměstí**
Radmila Fingerová, Hana Špalková (2019) / Praha 3

▲ **Komunitní centrum Židlochovice**
Jura et Consortes (2020)

▼ **Pavilon na Výstavišti**
Papundekl architekti (2020) / Praha 7

▲ **Prvok**
Scoolpt (2020) / Praha 8

▲ **Rodinný dům v Radvanicích**
tiz architekti (2020)

▲ **Ústřední autobusové nádraží Zvonařka**
Chybík + Kristof Architects & Urban Designers
(2020) / Brno

▼ **Vyhledka Špička**
Mjolk (2020) / Tanvald

▲ **Lazy House Zlín**
Petr Janda / brainwork (2020)

▼ **Dům v ruině**
ORA (2020) / Jevíčko

▲ **DADA Distrikt**
KOGAA studio (2020) / Brno

▲ **Mobilní útulna Aranka**
Martin Kožnar Architekt (2019) / Plzeňský kraj

▲ **Rekonstrukce paláce hradu Helfštýna**
atelier-r (2020) / Týn nad Bečvou

▲ **Kostel blahoslavené Marie Restituty**
Atelier Štěpán (2020) / Brno

▲ **Bytové domy v Rožnově pod Radhoštěm**
Studio acht (2020)

▲ **Lávka na Farských humnech**
Refuel (2020) / Žďár nad Sázavou

▲ **Sociální bydlení obce Bílovice nad Svitavou**
Čtyřstěn (2020)

◀ **Přestavba rodinného domu**
R.U.A.
(2016) / Praha

▲ **Fakulta humanitních studií UK - přestavba menzy Koleje 17. listopadu**
Kuba & Pilař architekti (2020) / Praha

▲ **Dům pro rodiče v Jeseníkách**
Tři.Čtrnáct architekti (2019) / Nová Červená Voda

▲ **Momenty dějin**
KOLMO.eu (2019) / Praha

▲ **Městská hala Modřice**
Atelier bod architekti (2020)

▲ **Věčná loviště**
Petr Hájek Architekti (2020) / Žižice-Drnov

▲ **Dům u lesa a rybníka**
JRA Jaroušek Rochová architekti (2020) / Habartov

▲ **Rodinný dům v údolí Dyje**
Kuba & Pilař architekti (2019) / Znojmo

▲ **Útulna Jenga**
Ateliér Seho – Světlík – FA ČVUT (2019) / Rokytnice nad Jizerou

▲ **RK 17**
BY architects (2019) / Praha

◀ **Nová Trojská lávka**
Valbek (2020) / Praha

CENY PARTNERŮ

Partneři České ceny za architekturu mohou vybrat některá z přihlášených děl a nominovat je na udělení Ceny partnerů. Jejich odborné poroty letos ocenily:

Rekonverze tubusu větrné elektrárny, Nový Hrádek

Cena Ministerstva pro
místní rozvoj ČR
za prosazování kvalitní
výstavby prostřednictvím
architektonických soutěží

ABM architekti

Pavel Suchý, Pavel Ježek,
Zdeněk Drašnar

Rok dokončení: 2020

Odůvodnění

„Rekonverze tubusu a transformovny větrné elektrárny představuje zajímavý příklad nového využití nepoužívané stavby. Architektonická soutěž byla užita v neobvyklém, ale velmi vhodném případě, kdy jedním z důležitých požadavků byly vedle nalezení celkové koncepce řešení i náklady na stavbu. Oceněná rozhledna je tak ukázkovým příkladem, že užití architektonické soutěže může mít pozitivní vliv na ekonomickou stránku záměru. Dílo dosahuje výsledného efektu jednoduchými prostředky. Dostavba lávky přinesla kontrast horizontální a vertikální hmoty a vnesla do celku vítanou dynamiku. Interiéry příjemně kontrastují s technicistním vnějším vzhledem a přispívají k útulnosti infocentra. Ministerstvo pro místní rozvoj oceňuje u rozhledny i aspekt posilování přeshraničních vazeb.“

Foto: Václav Novák

DADA Distrikt, Brno

Cena Ministerstva průmyslu
a obchodu ČR za konverzi
původních industriálních skladů
udržitelným způsobem

Foto: Kubicek Studio, QualiBau

KOGAA studio

Radka Vašut

Rok dokončení: 2020

Odůvodnění

„Projekt DADA Distrikt získal ocenění ministerstva průmyslu a obchodu za konverzi původních industriálních skladů udržitelným způsobem na městotvorný a urbanisticky komunikující bytový dům s loftovým bydlením v nově rozvíjené části Brna na nábreží řeky Svitavy. Udržitelnost projektu spočívá zejména v intenzivní zelené střeše, která zpomaluje průtok dešťové vody a pomáhá tak v lokalitě snižovat zátěž a také umožňuje využívání dešťové vody pro samotný objekt. Urbanistický přínos projektu lze spatřovat především ve zpřístupnění a otevření budovy uživatelům – navržením rohového vstupu do bytového domu.“

Dům pro rodiče v Jeseníkách

Cena Agentury ochrany
přírody a krajiny ČR za citlivé
a šetrné řešení stavby
ve venkovském prostředí

Foto: Lukáš Ildža

Tři.Čtrnáct architekti

Ondrej Palenčar

Rok dokončení: 2019

Odůvodnění

„Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky ocenila využití parcely v intravilánu sídla, čisté hmotové řešení začleňující stavbu přirozeně do typické urbanistické struktury sídla v podhůří Jeseníků a také respekt ke stavitelské práci dřívějších obyvatel, vyjádřený zachováním části původních konstrukcí staré stodoly.“

Panna & Baba, Praha

Cena společnosti Central Group za inovativní přístup k řešení nového bydlení

m4 architekti

Matyáš Sedlák, Milan Jirovec, Tomáš Fejkl

Rok dokončení: 2020

Odůvodnění

„Jedná se o neokázalou stavbu městských domů ve vilové čtvrti pražských Strašnic. Vyvážené kompozice budov nízkoenergetického rezidenčního projektu umocňuje použití ušlechtilých materiálů (cihelných pásků). Návrh je velmi kvalitní, počínaje promyšleným urbanistickým řešením a dobrými dispozicemi bytů konče.“

Open house Fryšták

Cena společnosti
Velux za práci
s denním světlem

Studio New Work

Svatopluk Sládeček,
Petra Bitadeau Vašková,
Jaroslav Matoušek / Zuzana
Zbellová

Rok dokončení: 2020

Odůvodnění

„Open House nás velmi oslovil, protože na velmi malém prostoru a s málo výrazovými prostředky představuje to, co jako společnost pokládáme za důležité. Novodobá forma městského altánu umožňuje setkávání lidí v kvalitním a estetickém veřejném prostoru. Věříme v genia loci a oceňujeme udržení historické linky místa. V neposlední řadě denní světlo a čerstvý vzduch přichází do objektu střechou, což je naší vizí už od roku 1941.“

Foto: Libor Stavjaník

HLEDÁTE BEZPEČNÉ RODINNÉ BYDLENÍ
S KOMPLEXNÍ OBČANSKOU VYBAVENOSTÍ NA DOSAH?
VŠE PRO VÁS MÁME PŘIPRAVENÉ
A ZKOLAUDOVANÉ V PRAŽSKÝCH KOŠÍŘÍCH!

POSLEDNÍ
DVA BYTY 4+KK
IHNEDE
K NASTĚHOVÁNÍ

DOPŘEJTE SI VÍCE PROSTORU
A MAXIMÁLNÍ SOUKROMÍ V MODERNÍM
LOFTOVÉM BYTĚ V CENTRU PRAHY!

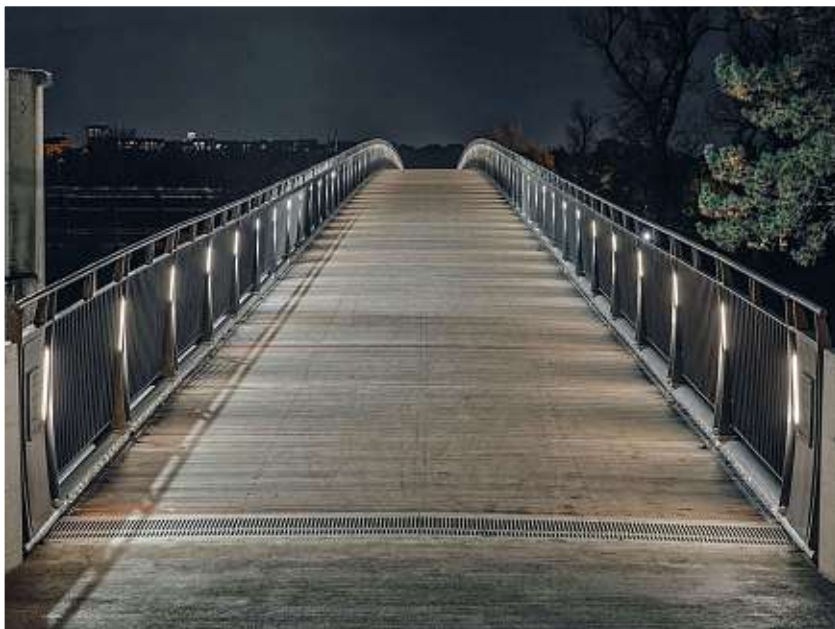
LOFTOVÝ BYT
80,0 M² S TERASOU

IHNEDE
K NASTĚHOVÁNÍ

Nová Trojská lávka, Praha

Cena společnosti Vekra
za promyšlenou a odolnou
stavební konstrukci

Valbek

Libor Kábrt, Lukáš Vráblík, Gabriela
Elichová, Martin Elich

Rok dokončení: 2020

Odůvodnění

„Nadčasová konstrukce, promyšlenost, důraz na kvalitu, udržitelnost, bezpečnost, odolnost a maximální životnost, tedy bezproblémový dlouhodobý provoz, to by měl být jasný směr v současném stavebnictví. Pochopení této filozofie v podobě návratu ke kořenům poctivého českého stavebnictví se musí dostat mezi priority nás všech v oboru. Nová Trojská lávka byla navržena s ohledem na bezpečnou a snadno kontrolovatelnou konstrukci. Zohledňuje současně nové nároky na funkčnost a živly, kterým je v provozu vystavena. Pečlivý výběr materiálů, zohledňujících ekologii a dlouhodobou jednoduchou údržbu, ji předurčuje k tomu, že ji budou moci úspěšně využívat budoucí generace. Jednoduchý čistý design, který zapadá do okolního prostředí, podtrhuje vhodnost zvoleného řešení. I navzdory rychlosti, s níž bylo třeba řešit situaci po náhlém kolapsu původní lávky, vznikla stavba, která bezesporu vyhovuje filozofii moderního stavebnictví.“

Foto: Martin Elich, Karol Košťálová, Zuzana Lazarová

Momenty dějin

Kolmo.eu

Lenka Hejlová, Martin Hejl, Jan Nálepa

Rok dokončení: 2019

Tunel spojuje dvě budovy Národního muzea v Praze, ale také návštěvníky seznamuje s historií místa. Průchod, pohyb a komunikace přesahují pouhý tranzit a spojení dvou bodů. Vyvolává emoce. Instalace je jasná, přímočará a bez zbytečných detailů. Architektonické řešení prostoru a technické zvládnutí instalace jsou brilantní. Význam sdělení a emoce, které v návštěvnicích zanechává, jsou nesmírně důležité, stejně jako poznání historie a uvědomění si, že plynutí času na jednom významném místě ve městě odpovídá životním osudům mnoha generací lidí tohoto národa. V dnešním neklidném světě jsou paměť a úcta k minulosti životně důležité. Způsob, jakým zde byly architektonicky interpretovány, činí z tohoto počínu dílo hodné mimořádného ocenění. Porota ocenila multidisciplinární charakter projektu, v němž architekti, výtvarní umělci, programátoři a historici využili současné technologie k vytvoření prostoru a obsahu, který má potenciál probudit v návštěvnicích intenzivní zájem o historii.

Vyhlídka Špička

Mjolk architekti

Rok dokončení: 2019

Stavění rozhleden v krajině má v Česku bohatou tradici. Kromě toho, že tyto stavby poskytují krásné výhledy, hrají také roli v popularizaci kontaktu s přírodou. Je důležité, aby lidé trávili čas v přírodě, poznávali ji a vnímali a prožívali její krásy. Vyhlídka Špička na vrcholu Malého Špičáku představuje nenápadný zásah do krajiny. Její výrazná a zapamatovatelná forma z ní činí architektonický skvost. Tvar, použí-

té materiály a pozornost věnovaná detailům zajišťují její pomíjivost a schopnost odrážet okolí. Individuální i kolektivní zážitky s ní spojené zůstanou návštěvníkům vryté do paměti. Kromě dalších zmíněných kvalit porota velmi ocenila aktivní, možná až aktivistický přístup autorů k realizaci tohoto díla.

Výzvy severu jsou neuvěřitelné

„Je důležité, aby lidé měli pocit, že to, co na severu vzniká nebo bude vznikat, je náplní jejich života,“ říká o svém působení na Ústecku architekt a pedagog Ondřej Beneš.

N

edávno jsem měl sraz s profesorem Janem Jehlíkem, který byl v 90. letech hlavním architektem Ústí nad Labem. Sleduje mé aktivity na severu a ptal se mě, jak to tam vydržím. Jsem tam totiž trochu osamělým střílcem,“ říká Ondřej Beneš, architekt a docent na Fakultě architektury ČVUT v Praze o svém působení ve funkci městského architekta Děčína a krajského architekta Ústecka. Bez teoretického a filozofického zázemí a spolupráce a debat s kolegou Oldřichem Ševčíkem by to prý „nedal“. Ovšem díky svému založení, kde zdůrazňuje pojmy jako zakotvení a domov, může na severu Čech hledat cestu, která mu připadá smysluplná. Přitom na kraji působí už tři čtvrtě roku bez smlouvy.

Jak se pražský architekt stane městským architektem Děčína a krajským architektem Ústecka?

Vyzval mě tehdy kolega Petr Lešek, přihlásil jsem se do výběrového řízení a to jsem vyhrál. Máme dlouhodobé rodinné vazby s rodinou Sýkorových v Lounech, kde moje žena pracovala, ještě když žil malíř Zdeněk Sýkora. Vazbu jsem měl i na jednoho z nejúspěšnějších děčínských podnikatelů, Valdemara Grešíka. Koncem 80. let jsem měl jako středoškolák problémy s mandlemi a on mi, coby vojín absolvent, pomáhal. Pamatuji si Děčín z 90. let, to město nevypada-

lo hezky, na zámku byly ještě nápisy azbukou po Sovětské armádě. Jinak to byl pro mě totální ústřel. Postupně jsem se dostal k celému kraji a nakonec se nám podařilo s Janem Štefanem z občanského sdružení Děčínské fórum, se kterým jsem chodil na krajský úřad za doby vlády KSČM, SPD a ČSSD, prosadit pracovní skupinu Krajský architekt. Tito politici věděli, že tak, jak to dělali doteď, už to dál nejde.

Jste první a jediný „architekt kraje“ v Česku. Na svém blogu píšete: „Jednou z důležitých kompetencí krajského architekta by vedle plnění zadaných úkolů měla být především vlastní iniciativa a vize.“ Jaká je vaše vize Ústecka?

Když to zjednoduším, jsou zde dvě roviny. Naplňování konkrétních požadavků a zadání ze strany samospráv a soukromých subjektů a role architekta-urbanisty, který v tom dělá pořádek. Vize je pak pro mě poskládání všech důležitých věcí, jež v kraji jsou k dispozici, způsobem, který je zpřehlední. A ukáže přirozeně další krok a cestu, již může většina obyvatel vnímat jako smysluplnou, která není nařízena odněkud z nebeské výšiny. Na Ústecku je zásadní intuitivně odhadnout, co by se z tohoto kraje při odchodu od uhlí mělo stát. Určitě bude nezbytné odvést množství koncepční, projekční i participační práce. Mostecká pánevní oblast, to je více než 1100 kilometrů čtve-

“

Je nezbytné, aby si tato města v krajině po těžbě našla svá místa, aby si obrazně řečeno přes ty odosobněné důlní jámy podala ruce.

rečních postižené oblasti, kde byly doly, výsypky a elektrárny. Jen „nekrajina“ dolů mezi Chomutovem a Mostem má nějakých 40 až 50 kilometrů čtverečních. Důležitá je také rovina zapojování, aby lidé měli pocit, že to, co tu vzniká nebo bude vznikat, je náplní jejich života.

Je tam stále cítit, že jste v Sudetech?

Pocházím z Tábora, rodiče ze Sedlčanska, kontrast těchto dvou krajín a Ústecka je obrovský. Na druhou stranu ale výzvy severu jsou neuvěřitelné. Jeho monumentalita je úžasná. Oproti Liberecku je Ústecký kraj architektonicky chudší, i když třeba objekt Repre v Mostě od Mojžíra Böhma a jeho kolegů je kvalitou na evropské úrovni. Svou práci tam tedy беру jako výzvu i v kontextu toho, co nás v 21. století čeká: sucha, problémy s energetikou nebo odchod od uhlí. Společenské změny spojené s odchodem od uhlí budou obrovské, a proto architekti, urbanisté i krajináři mohou na severu mnoho vykonat. Nikde jinde v Čechách není tak velká oblast, která by v takové šíři potřebovala založit, znovu vybudovat. Dá se tam hodně získat, ale i hodně ztratit.

Co bylo vaším prvním krokem ve funkci krajského architekta?

Založil jsem blog, kam jsem dal všechny zápisy z přípravných jednání a průběžně tam nahrá-

„Společenské změny spojené s odchodem od uhlí budou obrovské, a proto architekti, urbanisté i krajináři mohou na severu mnoho vykonat. Nikde jinde v Čechách není tak velká oblast, která by v takové šíři potřebovala založit, znovu vybudovat. Dá se tam hodně získat, ale i hodně ztratit,“ říká architekt Ondřej Beneš.

vám texty, prezentace, studentské práce. Založil jsem i facebookové stránky. Dobrá komunikace a přehlednost jsou základ. Jinak v současné době nemám na kraji žádný úvazek. Nynější vedení nějak neví, jak mě tam uchopit. Ona ta pozice sama o sobě je těžko uchopitelná, jinde v Česku není. Vedu to tam trochu jako one-man show a průzkum bojem. Spolupráce s vedením kraje ale probíhá po loňských krajských volbách mimořádně intenzivně. Podařilo se nám připravit jediný krajský strategický projekt do Fondu spravedlivé transformace. Nazvali jsme ho Transformátor, aby vyjadřoval, co od něj očekáváme – přechod do doby pouhelné. Má čtyři pilíře. Zjednodušeně řečeno: práci s daty, komunální energetiku, podporu malého a středního podnikání a nakonec plánování krajiny, sídel a rekultivací. A právě tento čtvrtý pilíř do procesu transformace kraje přináším já.

Veřejnost mohla letos zaznamenat Ústecko ve spojení s mezinárodní soutěží na revitalizaci jezera Milada. Jak moc je taková soutěž pro kraj důležitá?

Vnímám ji jako extrémně důležitou. Od 50., 60. let, kdy se tu zakládaly největší povrchové lomy, je to poprvé, kdy se po jejich vytěžení, zatopení, doplnění ornice a zeleně komplexně řeší jejich návrat do struktury osídlení, krajiny. To vše s těmi nejlepšími zkušenostmi a znalostmi počátku 21. století, které jsou ve světě k dispozici. Neznamená to, že by všechny ty mostecké dromy (hypo-, auto-, aqua-) byly špatné. V 60. letech jsme i v rámci Evropy byli velmi dobří. Jen je třeba navázat ztracenou nit.

Takto velkých míst v civilizované Evropě, kde se něco nově zakládá, není příliš. Teď je důležité, aby se tento přístup uplatňoval také u dolů dále na západ, kde se většinou ještě těží, až ke Kadani. Moc bych obdobnou soutěž přál jezeru Most, aby se přes hradbu Ervěnického koridoru spojilo s městem. Jezero je od něj v docházkové vzdálenosti, ale k systematickému budování výhodného a obytného přívětivého města krátkých vzdáleností tu stále nedochází. Dalším lomem, který v krátké době ukončí svou činnost, je ČSA, i zde by mělo vzniknout jezero. Také tady bychom měli hledat a tvořit celkový layout rozlehlého území od Chomutova po Most spíše než řešit technické parametry jezera a výši jeho hladiny.

Umí se města na Ústecku domluvit, pokud jde o architekturu, urbanismus a veřejný prostor, nebo je zajímají spíše jejich parciální zájmy?

Centrum Ústeckého kraje není přirozené. To není jako Liberec pro Liberecký kraj nebo Karlovy Vary pro Karlovarský kraj. Přirozeným kulturním centrem jsou tam Teplice, ale zeptat se obyvatele Mostu, zda vnímá Ústí jako „hlavní město“, to už trochu skřípe. Jedním z velkých témat tu je proto vyvažování priorit v rámci celého souměstí. Vždyť zde jsou pár desítek kilometrů od sebe velká města jako Most, Chomutov, Teplice. Možná i proto je domluva mezi městy na Ús-

Ondřej Beneš

architekt

Magisterské i doktorské studium absolvoval na Fakultě architektury ČVUT v Praze, kde nyní působí jako pedagog. Autorizovaný architekt s vlastní praxí. Od roku 2006 spolupracuje na teoretických textech, konferencích a přednáškách s docentem Oldřichem Ševčíkem. Od roku 2017 je architektem statutárního města Děčína, od roku 2019 architektem Ústeckého kraje. Se ženou žijí v Praze na Letné.

tecku stále problematická. Když jsem nastoupil do Děčína, nebylo obvyklé, aby se vedoucí představitelé Děčína a Ústí vůbec setkávali. Je třeba tam udělat strašnou spoustu práce ve smyslu otevírání se. Doly od sebe tamní města oddělují, ale je nezbytné, aby si tato města v krajině po těžbě našla svá místa, aby si obrazně řečeno přes ty odosobněné důlní jámy podala ruce.

Jaké možnosti k životu má architektura v „zanedbaných“ lokalitách?

Zásadní. Už jen uchopení osídlení tak, že vylidňování měst není špatné, ale hodnotově to obrátit. Když se města smršťují, zvětšuje se obytný fond, veřejné prostory a podobně. Lze čerpat ze zkušeností v sousedním Německu 90. let nebo z Belgie.

Co nejdůležitějšího aktuálně v Děčíně řešíte?

Připravujeme soutěž na revitalizaci Labského nábreží naproti zámku, na opravdu velkou soutěž řešící komplet děčínská nábreží a jejich vazby s městem nebyla dosud politická vůle. Nyní bych tak rád, abychom prověřili i další, větší kus nábreží a jeho vazbu na město v případě, že bude pod Děčínem realizovaný jez, s nímž všechny úpravy nábreží musí počítat. Kousek od centra proti proudu je patrně největší česká loděnice. V současnosti jednáme s majitelem, který zejména z ekono-

mických důvodů uvažuje o její proměně na velký obytný komplex s přístavem a zázemím pro malá plavidla. Může tak dojít k významnému impulsu rozvoje a sjednocení pravého děčínského břehu.

Děčín je vlastně dvojměstí: Děčín na pravém břehu, Podmokly na levém. Jiná města na řece jsou organicky oběma břehy srostlá, Děčín ne. Jaká specifika má město rozdělené řekou?

Nejpřirozenějším společenským prostorem Děčína jsou pro mě jeho nábreží. Ta mají potenciál udělat město jedním. Proto jsme v roce 2018 vypsalí architektonickou soutěž na návrh lávky pro pěší a cyklisty, proto teď běží příprava soutěže na nábreží. Prostorová vazba města, zaklesnutého na rozhraní Labských pískovců a sopek Českého středohoří, koncentrovaná do centra vazbou zámku a Pastýřské stěny rozdělené monumentálně procházejícím Labem, je jednoznačná. Děčín je svými prostorovými kvalitami, historií, těsnou vazbou na přírodu místem, kde je příjemné žít. Ovšem aby se tyto možnosti do všech důsledků projevil, je ještě mnoho práce. Jak se říká, nejlepší práce městského architekta je taková, když si jeho zásahy ani neuvědomujete, když prostě nemáte potřebu si na něco stěžovat. Myslím, že jak v Děčíně, tak v kraji nás v tomto ohledu čeká ještě mnoho výzev.

INZERCE

 ArchiMarket
architektura v realitách

arch. R. Koucký, Fárův dům, Slavonice

www.archimarket.cz
+420 702 085 311
info@archimarket.cz

PLASTOVÁ, DŘEVĚNÁ,
HLINÍKOVÁ, DŘEVOHLINÍKOVÁ
OKNA A VCHODOVÉ DVEŘE

POSUVNÉ SYSTÉMY

INTERIÉROVÉ DVEŘE

STÍNĚNÍ

**VEKRA NA KLÍČ = SYSTÉMOVÉ ŘEŠENÍ
PRO MAXIMÁLNÍ ŽIVOTNOST CERTIFIKOVANÉ TÜV NORD**

**11 UNIKÁTNÍCH
SHOWROOMŮ V ČR:**

Praha 2x, Plzeň, Cheb,
České Budějovice, Ústí n. L.,
Liberec, Hradec Králové, Brno,
Olomouc, Ostrava

NEJVĚTŠÍ rezidenční stavitel v ČR

Již **27 let** stavíme novou Prahu.
Ve **180 projektech** jsme prodali
17.000 nemovitostí

Spolupracujeme s **nejlepšími architekty** současnosti
(např. Josef Pleskot, Eva Jiříčná, Jakub Cigler) a společně s nimi rozvíjíme celé nové pražské čtvrti

Vlastníme kolem **1,5 milionu m²** brownfieldů a pozemků určených k výstavbě pro více než **30.000 nových bytů** po celé Praze

Mnoha desítkami milionů korun každý rok **přispíváme na obecně prospěšné účely a realizaci veřejných staveb**

central-group.cz

**CENTRAL
GROUP**

